

لۆژیک وهك میکانزمیکی ئه رگۆمینی لیه دارشتنی هه وال دا*

به هار زایر محمد^{1*} و عبدالواحد مشیر دزهیی²

¹ بهشی کوردی، کۆلیژی پوره دهی بنه په تی، زانکۆی سه لاله دین، هه ریمه کوردستانی - عێراق. (Bahar.muhamad@su.edu.krd)

² بهشی کوردی، کۆلیژی زمان، زانکۆی سه لاله دین، هه ریمه کوردستانی - عێراق. (Abdulwahid.mahmood@su.edu.krd)

وه رگرتن: 2020/09 په سه ندکرن: 2020/10 به لافکرن: 2020/12 <https://doi.org/10.26436/hjuoz.2020.8.4.646>

پۆخته:

سه ره تا ئه رگۆمینی لۆژیک، ئه و میکانزمه یه که نیره ده یگرته بهر بۆ کاریگه ری دروست کردن له سه ره وه گر، په یوه سه ته به و به لگه لۆژیکیه وه که ده هینرته وه بۆ سه لماندنی مه به سه تکان، ئه رگۆمینی به شیکی سه ره کی بۆ لیکۆلینه وه عه قلییه کان ده گه رپته وه کرده یه کی زمانیه ری به عه قل ددهات هه لبژارنی خۆی بکات له نیوان باشترینه کاند، میکانزمه لۆژیکیه کان گرنگی به و جۆره ئه رگۆمینه تانه ددهن که له پیگه ئه رگۆمینییه کانه وه وه رگریان، ئه وان ئه رگۆمینی ئه بستران، اتا ئه و جۆره ئه رگۆمینه تانه که نیره به مه به سه تی به لگه هینانه وه بۆ په یامه کی پشتیان پی ده به سه تی، ئه م میکانزمه به شیوه یه که له شیوه کان به بونیادی بیروپاهاویه شه کانه وه به سترون ئه رگۆمینی لۆژیک له دارشتنی هه وال دا به گرنگ داده نریت له به ره وه ی کاتیک نیره به لگه ی به هیزی پی بی، هه واله که ی لای وه رگره کان شیوا ده کات و به په یامه کی پارزبان ده کات، بیرو پاکان به پشت به سه تن به هۆکاره کان بخرته روو، جه ماوه ر باشتر پی رازی ده بی، کاتیک په نا بۆ ئه و سیما سه ره کیانه ده بریت که پاکان له سه ری کۆکن ئه و کات لای جه ماوه ر شیوا تر ده بی.

په یقین سه ره کی: ئه رگۆمینی، میکانزمی لۆژیک ئه رگۆمینی، دارشتنی هه وال، به لگه هینانه وه، پارزکردن.

به پی ریزی وه سه فی شیکاری ئه نجام دراوه.

گرفتی توێژینه وه که:

ده رزگاکانی راگه یاندن له قوناغه کانی په ره سه ندیدا له هه والی هینانه کایه ی شیوا و دارشتنی وادا بووه که ئامانجی پارزکردن و خۆ به ده سه ته وه دانی وه رگر بپیکیت و کاریگه ری له سه ری دروستکات، بۆیه له دارشتنی هه والدا نیره ره کان ته نها پشت به کۆکردنه وه ی هه وال نا به سه تن به لکو له و گرنگتر چۆنییه تی دارشتن و به کاره یانی میکانزمه کانی پارزکردن، به هه ند وه رگریاوه، ئه مه ش پی ده وتریت (هونه ری گه یاندنی هه وال)، زۆرچار خۆمان له به رامبه ر دوو جۆره گوتاردا ده بینینه وه، که هه ندیکان پشت به به کاره یانی ئه رگۆمینی و به لگه هینانه وه ده به سه تن، که چی هه ندیکان ره نگه به هه ندی وه رنه گرن، بی گومان گوتاری سه ره که وتو ئه و گوتاره یه ته نها زانیاری ناگه یه نیت به لکو بۆ ئه و گوتاره یه که هیزی به لگه هینانه وه ی له ده سه ته، له ریگای ئه و میکانزمه لۆژیکیه یه که وه ک ئه رگۆمینی کاتیک به کاریان ده هینیت بۆ گه یاندنی مه به سه ته کانی.

1. پێشه کی

سنووری توێژینه وه که:

لیکۆلینه وه له دارشتنی ئه و هه واله انه ده کات، که له راگه یاندنی کوردیدا به کار ده هینریت، ته نها له سنووری هه والی (بینراو و ئه لیکترۆنی) دایه، به دیالیکتی ستانداردی ناوه پاسه ت.

ئامانجی توێژینه وه که:

دیاریکردنی ئه و هه واله انه ی که له دارشتنه کانیان، لۆژیکیان وه ک ئه رگۆمینی کاتیک به کار هیناوه، بۆ ئه وه ی وه رگر رازی که ن به ناوه رپۆکی هه واله کانیان.

گرنگی توێژینه وه که:

له سه ره ده می ته کنه لۆژیای زانیاری و راگه یاندندا، هه وال و به په له کان به شیکی گه وره ی ژیا نی کۆمه لایه تی داگر ده کن، کارکردن له سه ر میکانزمی لۆژیک وه ک ئه رگۆمینی کاتیک بۆ پارزکردنی وه رگر ده بیته پردی په یوه ندی بۆ به ره م هینانی واتای هاوبه ش.

پی ریزی توێژینه وه که:

* قییبینی: ئه م توێژینه وه یه به شیکه له تیزی دکتۆرا، به سه ره ره شتی پ. د. عبدالواحد مشیر دزهیی

* فه کولهری به رپرس.

La Grande Robert dictionaire langue: (1989:535)

له فهره‌نگی (کامبرج) به واتای (به‌لگه هینانه‌وه و پاساو هینانه‌وه بو پشت پاست کردنه‌وه یان دژایه‌تی کردنی بیژکه‌یه‌کی دیاری کراو) هاتوه: Cambridge advanced learners dictionary : 2004 P56)

ئبن مه‌نزور له فهره‌نگی (لسان العرب) ئاماژه‌ی به (الحجاج) کردوه به‌وه‌ی (ئهرگومینت سه‌لماندنه)، به‌رامبه‌ره‌که‌تی پی‌ی پازی ده‌که‌یت، یان ده‌وتریت به هوی ئهرگومینته‌کانتیه‌وه به‌سه‌ریدا زال بووی، که خوی هۆکار و سه‌لماندنه). (ابن منفور: 2: 1997:28: ماده الحجج) به گۆیره‌ی چه‌مه‌که‌کان ده‌رده‌که‌ویت که ئهرگومینت ئه‌و میکانزمه‌ی درکاندنه، که نیره‌ر ده‌یگریته به‌ر به‌مه‌به‌ستی پازی کردن و کاریگه‌ری دروست کردن له‌سه‌ر وهرگر، بو ئه‌وه‌ی پرسسیکیان پی‌ی بگات، بو گۆرپنی رایان یان هاو‌پابوونیان له‌گه‌ل بیژکه و بوچوونیک، یان به‌شیه‌یه‌کی ساده ریگا‌کانی بیرکردنه‌وه‌یان ئاراسته ده‌کات، پله‌ی کاریگه‌رییاکان به‌پی‌ی ئه‌و میکانزم و ته‌کنیکانه ده‌گۆرپت که نیره‌ر به‌نایان بو ده‌بات.

ته‌نانه‌ت هه‌ندئ بۆچوون هه‌یه‌ پی‌ی وایه که هه‌موو قسه‌کردنیک ئهرگومینتییه، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هه‌موو درکاندنیک مه‌به‌ستیته‌ی کاریگه‌ری له‌سه‌ر به‌رامبه‌ره‌که‌ی دروست بگات، یان شیوه‌ی بیرکردنه‌وه‌ی بگۆریت هه‌موو گوتنیک به‌شیوه‌یه‌که له شیوه‌کان وا ده‌کات بۆچونیک یان کرده‌یه‌که یان دیدیک بخولقیته‌یت. (مشبال: محمد: 59: 2016)

بو نمونه‌ی مایه‌ر له کتییی (لۆژیک و زمان و ئهرگومینت) ده‌لئیت: ((هه‌ولئیکی پازیکه‌رانه‌یه ره‌ه‌ه‌ندیکی جه‌وه‌ریی هه‌یه له زماندا، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هه‌موو گوتاریک هه‌ولئیه ئه‌وه ده‌دات که وهرگه‌که‌ی پازای بگات و کاریگه‌ری له‌سه‌ری دروست بگات)) (مایر، میشیل: 2010: 370)

له لایه‌کی تره‌وه، وه‌که به‌شیک له واتاسازی و به‌کارهینانی زمان خرایه‌ی پوو، به‌لام به شیوه‌یه‌که که باسی ئهرگومینت ده‌کریت له‌م سۆنگه‌یه‌وه، په‌یوه‌ندی نیوان سیمانتیک و پراگماتیک پته‌و تره‌بیت و هیچ جیاوازیه‌که له نیوانیان نامینیت.

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی زمان له خودی خۆیدا وهرگێرانی واقعه له سیاقی جوله‌یه‌کی ئهرگومینتیدا، به شیوه‌یه‌که هه‌موو به‌کارهینانه‌کانی زمان ئهرگومینتین به‌چاوپۆشی له ده‌ورو به‌ر و به‌کارهینراو، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئهرگومینت به‌ بونیادی ژیره‌وه‌ی زمانه‌وه به‌ستراوه. (راچی رشید: 2011: 195)

له‌م پوهه (دیگرو و ئه‌نسکۆمه‌ر) له کتییی (ئهرگومینت له نیو زماندا) پشیا‌نویه: (ئهرگومینت له بونیادی زمان و ده‌ورو به‌ردا به‌دی ده‌کریت). (عزای، ابوبکر: 2006: 58)

بو دیاری کردنی ئه‌م گرفتانه‌ی توژیته‌وه‌که ئه‌م پرسیارانه‌ی ده‌وروژینیت:

۱- بۆچی بوونی ئه‌م میکانزمه‌ له گوتاری راگه‌یاندن و داپشتنی هه‌وال پی‌یوسته‌؟

۲- ئایا لۆژیک به‌ ئهرگومینت و به‌لگه هینانه‌وه داده‌نریت له داپشتنی هه‌والدا؟

۳- ئه‌گه‌ر له داپشتنی هه‌والدا پشت به میکانزمه‌ لۆژیکیه‌کانی ئهرگومینت به‌سه‌رتیت چی پوو ده‌دات؟

۴- ئه‌و جورانه‌ی میکانزمه‌ لۆژیکیه‌کان چین که نیره‌ر په‌نایان بو ده‌بات بو داپشتنی هه‌وال دا ؟ گریمانه‌ی توژیته‌وه‌که:

له‌م لیکۆلینه‌وه‌یه‌دا گریمانه‌ی ئه‌وه ده‌که‌ین که:

۱- داپشتنی هه‌وال پی‌یوستی به‌ ستراتژیته‌ی و میکانزمی ئهرگومینتی هه‌یه تاکو به شیوه‌یه‌کی گونجاو مه‌به‌سته‌که‌ی بگه‌یه‌نیت.

۲- هینانه‌وه‌ی به‌لگه‌ی لۆژیکی به‌ ئهرگومینت داده‌نریت بو پازی کردنی وهرگر.

۳- له داپشتنی هه‌والدا، میکانزمه‌ لۆژیکیه‌کان، ده‌ین به‌ به‌لگه‌ی سه‌لماندنی هه‌وال و مه‌به‌سته‌کان ده‌سه‌لمینن و وهرگر به‌ ناوه‌رۆکی هه‌واله‌که‌ پازی ده‌که‌ن.

ناوه‌رۆکی توژیته‌وه‌که:

له چه‌ند ته‌وه‌ریک پیک هاتوه، ته‌وه‌ری یه‌که‌م یه‌که‌م باسی چه‌مک و پیناسه‌ی ئهرگومینت ده‌کات، ته‌وه‌ری دوهم باسی ئهرگومینتی لۆژیکی ده‌کات له داپشتنی هه‌والدا، پاشان له ته‌وه‌ی سییه‌م له هه‌واله‌کاندا دیاری ده‌کرین که چۆن وه‌ک میکانزمیکی ئهرگومینتی کار ده‌که‌ن.

2. ئهرگومینت

چه‌مکی Argument له‌چاوی لاتینی Arguer وهر گیراوه، واتا شتیک پوون و دره‌وشاوه و به‌رچاوه‌ بیت، ئه‌ویش په‌گئیکی یۆنانی کۆنی هه‌ی Argues به واتای سپیبه‌کی پوون هاتوه. (Longman, Dictionary of contemporary English (argue) part

له زمانی ئینگلیزی Argue به واتای ئه‌وه دیت که که‌سێک به‌وه‌ی به‌رامبه‌ره‌که‌ی به‌ بیرو راو بۆچوونه‌کانی پازی بگات، له ریگای پیشکه‌ش کردنی ئه‌و به‌لگانه‌ی که پی‌ی وایه پشتی بیژکه و راو هولسۆکه‌وته‌کانی ده‌گریت. (علوی، حافف اسماعیل: 2010: 2)

له فهره‌نگی (له‌پیتیت رۆبیرت) به واتای (کۆمه‌له به‌لگه‌یه‌که هاتوه که مه‌به‌ستی به‌ده‌ست هاتنی ئه‌نجامیکی دیاری کراوه) واتا ئهرگومینت و به‌لگه‌کان بو ده‌ست خستنی ئه‌نجامیکی دیاری کراو ده‌خزینه‌پوو.

بؤ ټه وهی وه رگر پازی بکات به راستی په یامه که ی و وای لیبکات بپوای پی بهینیت.

له پړی لؤژیکه وه ده زانین که خه لکی چوڼ بیره کانینان پړیک ده خه ن و چوڼ خوځیان له هه ټه و شاراوه یی و لیلی به دوور ده گرن له ناو ټه رگومینته کانیناندا (علی به کر عومر 2014: 53)

میکانزمه لؤژیکه کان گرنکی به و جوړه ټه رگومینتانه ده دن که له پیگه ټه رگومینتیه کانه وه وه رگریاون، ټه وان ټه رگومینتی ټه بسترکت، وانا ټه و جوړه ټه رگومینتانه که نیرر به مه به سستی به لگه هینانه وه بؤ په یامه که ی پشتیان پی ده به سستی، ټه م میکانزمه به شپوه یه که له شپوه کان به بونیادی بیروپاهاوه شه کانه وه به ستراون، هر کومه ټه مرؤفیک هندی ټه رگومینت به به لگه داده نیت که تابه ته به کومه لگاکه ی جیا له و به لگه گشتیانه ی که هه میشه ده کریت بهینرینه وه بؤ سه لماندن ی په یامه که. (الغامدی، عادل بن علی: 2016: 143)

میشیل مایر له کتیبی (ټه رگومینت چپیه؟) پیوایه له بنه رتدا ټه رگومینت له کونجی عه قله وه چه که ره ی کردوه له خزمه تی دابوه، پاشان فله سه فه و زانست به کاریان هیناوه بؤ خوځیان، ټه وی به که م له سر شپوه ی (لؤژیکه وینه یی) و ټه وه ی دووم کراسیکی ماتماتیکي وشکی به به ردا کردوه. (الملوک، عبدالقادر: 2018: 114) تا که یشتن به سه ده ی بیستم، بابه تی ټه رگومینت سه ربه خو بو، به و پییه ی هه موو گوتاریک به پله ی به که م گوتاریکی نیوان خودیبه Inter-subjectivity نیرر و وه رگر له چوارچپوه یه کی کارلیک کردندان (واقعی یان گریمانه یی) بیت، له بهر ټه وه ی هر گوتاریک په یامیکی پییه ده یه ویت پشتراستی بکاته وه یان به پیچه وانه وه ره تی بکاته وه.

ټه م دوو کرده یه (سه لماندن و ره تکرده وه) له سه رده می یوانه وه په یوه ستن به ده سه لات و میکانزمه ناوه کیه کانی گوتاره وه، بؤ ټه وه ی رازیوون بیته ټه نجام.

له سر ټه م به مایه لؤگوس له سه رده می ټه رستوه په یوه سته به وتوانایه ی که وتاریک به کاری ده هینیت، بؤ هینانه وه ی به لگه و دارپشتنی گوتار که پشت به (المشهورات) index که بونیادیکی پیکه وه به سترای هه یه که له پیشه کیه وه بؤ ټه نجام ده پروات، به شپوه یه که جه ماوه په یوه سته ده کات که به ټه نجامه که ی رازی بیت و ټه و پړگایانه بگریت که تانه له و ټه رگومینتانه بدات و لاوازی بکات. (حاتم عبید: 2010: 63)

ټه رگومینت ټامانجیه تی له یه که کاتدا، کرده یه کی عه قلی و هیزیکی کاریگریه تی، به لام جیاوازی نیوان ټه م دوو کرده یه به شپوه یه کی پړه یی ده مینیته وه، له بهر ټه وه ی کاریگری هندی جار ده چپته خانه ی به لاریدا برده وه، ده یه ویت هه سستی وه رگر بیزوینیت و به سوژ بارگای کراره، هه رچی به لگه هینانه وه یه ده یه ویت له نیوان

هندی جاریش به ستراره ته وه به پراگماتیک و ده وروو به ره وه، به شپوه یه که له چوارچپوه ی مه به سته و گوتاردا خوځی ده نوینیت.

کاتیک په وانبیژی به هیزه وه هاته وه نیو لیکولینه وه زمانی و نازمانیه کان، ټه رگومینت به به شپکی سه ره کی بابه ته که دانرا و په وانبیژی بؤ ټه وپه پی فراوان کرا.

ده رده که ویت وینه روونبیزه کان ټه رکیکی ټه رگومینتی له ټه ستو ده گرن و ده بن به ریپازیک بؤ که یشتن به راستیه کی جیگر (دزه یی عبدالواحد مشیر: 2015: 48)

(پیرلمان و تیتیکا) له کتیبی (په وانبیژی و ټه رگومینت) باسی ټه رکی په وانبیژی و ټه رگومینت ده که ن به وه ی: ((ټه و میکانزمه ی گوتارن که وا له وه رگر ده که ن زیاتر بپوات پی بکات، یان پله ی ټه و پړوا کرده زیاتر بکات))

(Perlman and tyteca:2008:9-10)

ټه م ټه رکه ش دابه ش ده که ن بؤ سی به ش: (هه مان سه رچاوه: 26) ١- رازی کردنیکه عه قلی.

٢- په یامیک به وه رگر بکات به باشی.

٣- کرده یه که ټه نجام بدریت.

گوتاریک ده یه ویت باریک یان هه لویستیک چه سپینیت له ریگه ی ټه م میکانزمه وه، کاریگری دروست ده کات، و ټامانجه کانی ده پیکیکیت. به پیی ټه م بچوونه فراوانه بیت، ټه رگومینت ته نها له گوتاری رازی کردن ناوه سستی، به لکو چه مکه که ده چپته قولایی په یوه ندیبه کانی مرؤفه وه و زوره ی گوتاره کان ده پیکیکیت و هپچ گوتاریکمان نییه بی ټه رگومینت بیت.

ده کریت خومان به چه مکه کونه که ی ټه رگومینت وه نه به سستینه وه که ته نها مه به سستی رازی کردنیکه راسته وخو بیت، به لکو میکانزمه کانی ټه رگومینت زور فراوانترن و ده چنه بازنه ی ستراتیژییه تی گوتاره کانه وه به شپکی گرنکی ناوه روک و پیکهاته کانینان پیک ده هینن.

گوتاری راگه یاندنیش وه که هر گوتاریکی تر له دارپشتنی هه واله کانیدا پیویستی به رازی کردنی وه رگره کانی هه یه، هه میشه په یامیکی پییه پیویستی به زورترین خوینر یان بینر یان شوین که وتوو هه یه، بؤ که یشتن به م ټامانجه زمان شا ریگای راگه یاندن له نیویشی دا، ټه و میکانزم و ستراتیژییه تانه ی که وه رگر رازی ده کات به په یامه که ی له نیو خویشیدا ده کریت ټامانجه سیاسی و ټایدولژییه کانیش بیکیکیت، له بهر ټه وه ی هه میشه راگه یاندن گوتاریکی هه یه ده یه ویت بکاته وه رگره کانی

3. میکانزمه لؤژیکه کان

ټه و میکانزم و ته کنیکه عه قلیانه ده گریته وه که نیرر به کاری ده هینیت بؤ بونیادانی ټه رگومینت که ی و سه لماندن مه به سته که ی

پرسه كان په يوه ندى دروست بكات و لايه نى معرفى فراوان ده كات. (گروس محمد: 2005: 89)

به لگه هينانه وه به پيگاي گه پيشتن به راستيه كان داده نريټ، له پيگاي ياساكانى عه قله وه، هه چه نده ماموستاي يه كه م بواري ئه رگو مينټى فراوانتر كرد بؤ ئه وهى ئه و لايه نهى مروقيشى تيدا به كار بيت كه ده كه ويته دهره وى بازنهى عه قله وه، وتاربيژه كانى ئاگادار كرده وه كه ده بيت هه ندى جار سوزى جه ماوهر بچولنريټ به لام هه ميشه به سه ركه وتنى عه قل كوتايى ديټ، به لام كيشه كه ئه وه بوو وتاربيژه كان به لادانه عه قل ده كه وتنه هه لڅه له تاندن و به لاري بردنى راستيه كان. هه رچونيك بيت ئه رگو مينټ له ميكانزمه لوژيكيه كيه كيدا پشټ به به لگه هينانه وه عه قليه كان ده به سنتيټ.

4. به كار هينانى ميكانزمه لوژيكيه كان له داپشټنى هه والدا

له داپشټنى هه والدا كاتيک راستيه كان به به لگه هينانه وه بسه لمينرين، ئه وكات وه رگر بيرى لي ده كات وه، بپرو پاكان به پشټ به ستن به هوكاره كان بخريته روو، جه ماوهر باشتر پي پازى ده بيت. كاتيک په نا بؤ ئه و سيمما سه ره كييانه ده برديټ كه پاكان له سه ري كوكن، ئه و كات لاي جه ماوهر مه قبول تر ده بيت. (الملوك ،عبدالقاد: 2014 : 119) ده رگاكانى پاگه ياندن پشټ به م كاره ده به ستن، كاتيک هه وال پيشكش ده كن، ده يانه ويټ هه وال كه له سه ر شيوهى راستى دهره كه ويټ، به شيوه يه كه هه موو توانا لو جيسيټى و ته كنه لوژييه كان ده خه نه خزمه تى ئه م بواره وه، هه روه ك (جاميت و جانيت) (AMET ET JANET لئاويان نا (جوړاو جوړه كان) كه له ناو هه موو پي كه اته كانى گه ياندن هه ستنى پي ده كريت، كه به شيوه يه كه په يمان نامه ي گه ياندن دروست ده كات له نيوان تا كه كاندا هه روه ك شاروډو ناوى ناوه سه يروره ي پي كه اتنى و اتا. ((الملوك ،عبدالقاد: 2014: 120)

ئه گره هه ر هه واليک به نمونه وه رگرين ، هه ميشه له هه ولى ئه وه دايه زورتين خوينه ر بؤ خوى پاكيشيټ، (فليپ بريټون) له وتارنيكيدا به ناوى (ئهرگو مينټ له كرده ي گه ياندن و پاگه ياندن) پي و ايه) تاقيردنه وه كه به م شيوهى ده ست پي ده كات كاتيک خوينه ر پسته ي يه كه م ده خوښيټه وه ، خوى له نيو هه لبراردنيكى ديارى كراودا ده بينيټه وه، ئايا به رده وام بيت له خوښدنه وهى؟ بويه ده بيت راستيه كان به شيوه يه كه خرابنه روو، وبه لگه ي وا هينرابنه وه به رده وامى به خوښدنه وهى ببه خشيت). (هه مان سه رچاوه: 121)

به كورتى ده كريت بوتريت كه گوتارى پاگه ياندن، نيازى پازيكردى وه رگره كانى هه يه، ئه و كاته پيويسيټى به چه ندين ميكانزمى جوړاو ده بيت بؤ ئه وهى گوتاره كه ي داپريټ به تايبه تى ئه وهى په يوه سته به جولاندنى عه قل و به لگه هينانه وه وه.

چه ند شيوه يه كه وه رگراره وه:

۱- پيوانى لوژيكي ته واو: (القياس المنگقى المتكامل)

پيگاكاني رازيكردن لاي ئه رستو، په يوه سته به به لگه هينانه وه (الاستدلال) هه مه به ست له (به لگه هينانه وه، (بوونى ئه نجاميک له ئه نجامى پرسى كه وه، يان چه ند پرسى كه وه، به شيوه يه كه په يوه ندييه كى لوژيكي له نيوانيان هه بيت). (مهدي فجل الله : 1990: 116) ئه م پي كه اته يه ش له سى يه كه پي كه اته وه، پيشه كييه كه يان زياتر ، ئه نجاميک كه به پيشه كييه كه وه به سترايټ، پاشان په يوه ندييه كى لوژيكي كه ئه مانه به يه كه وه به سنتيټ .(پروانه، ارسگو، الخگابه: 1986-154-155)

ئه نجامگيرى پرؤسه يه كى لوژيكيه و له پيشه كييه وه ده ست پي ده كات ، دواى شيكردنه وه و چالاکى لوژيكيانه ئه نجاميک ده كه ويته وه، كه به ناچارى له و پيشه كييه كه وتوته وه، ئه و نمونه يه ي ئه رستو به كارى هينانه وه:

سوكرات مروقه

هه موو مروقيک ده مرټ

كه واته سوكرات ده مرټ

ئه م پرؤسه يه جگه له پيشه كى و ئه نجام په يوه ندييه كى تيدا به لايه نه كان به يه كه وه ده به سنتيټه وه، ئه و په يوه ندييه ناچار يه له پرؤسه ي ئه نجامگريدا، ئه وه يه، ئه گره پيشه كى يان پيشه كييه كان راست بوون، ده بي ئه نجامه كه شى راست بيت، ناكريت وانه بيت. (عزيز حميد: 2016: 57)

بونيدى پيوانى لوژيكي له سى گوته پي كه اته وه:

يه كه م : پيشه كى لوژيكي گوره دهره كه وتوه

دوهم : پيشه كى لوژيكي بچوك دهره كه وتوه

سپيهم : ئه نجام له ئه نجامدا ده ستخراوه

نوسه ري پيوانى لوژيكي به پيشه كييه لوژيكيه ته واوه كان ده ست پي ده كات، و ئه نجامه كه له ويوه ده ست ده خات، حوكمى پيوانى لوژيكي له سه ر راست و دروستى گوته كه نادرټ، به لكو په يوه سته به په يوه ندى نيوان گوته كانه وه ئايا ئه م گوتانه ته واون يان نا. ليروه ئه ركى پيوانى لوژيكي له گوتارى ئه رگو مينټى دا گرنكى دانه به به لگه نه ويسته كان، كه پيشه كى گوره يه، له گه ل ئه و ئه نجامه ي

كه ده ست خراوه. (Brandt wiliam: 1972:27)

له وتوو ويټيكا له گه ل ده نكي ئه مريكا ، رپيوار كه ريم محمود ئه ندامى په رله مانى عيراق راى گه ياند، پاش په يوه ندييمان له گه ل لايه نى په يوه ندى دار، كه وه زاره تى داراييه، بؤمان دهره كه وت، كه موچه ي مانگه گانى(۱-۲-۳) نيټردراوه بؤ هه ريم، به لام ئيستا هه ريمي كوردستان سه رقالى دابه شكردى موچه ي مانگى يه كه، كه واته كوا موچه كانى مانگى يه كو دوو، بويه ئه و بابته به و جوړه نييه، ته نها به شه بودجه ي مانگى چوار نه گه يشتوه، له

پیشه کی گه وره کورد له پوژئاوای کوردستان زیاتر له (۵۰) ساله خه بات ده که ن.

پیشه کی بچوک هاوشیوه ی پارچه کانی دیکه پروبه پرووی چه وسانه وه و سه رکوتکردن بوونه ته وه.

نه نجام توانیویانه سوژی کومه لگای نیو ده وله تی بوخویان راکیشن.

نه گهر وشه کان به په یوه ندی راسته خو به یه که وه به سترابوون نه وا ده بیته پیوانی لوژیکی راسته وخو.

۲- پیوانی لوژیکی ناته واو: (القیاس المچم):

پیوانی لوژیکی ناته واو به وه له پیوانی لوژیکی ته واو جیا ده کریتته وه، پیشه کی کی نه وتراوه، زوری به جاریش پیشه کی گه وره یه، له بهر نه وه ی نه یه که یه به یه که یه کی به لگه نه ویست داده نریت، هه ندی جار هه ر له پیشه کی ناوه ستیت به لگو نه نجامیش ناوتریت، نه وکات پیی ده وتریت نه نجامی نادیار، وه رگر خو ی و اتاکی پیی هه لده هینجیت (استنباگ) ده کات نه وکاته وه رگر به نه نجامه که زیاتر رازی ده بیته و کاریگه ریبه که ی له سه ری زورتر ده بیته، له بهر نه وه ی نه و نه نجامه ی نه و پیی گه یشتوه له ده روه نه هاتوه به لگو خو ی پیی گه یشتوه. (صوله، عبد الله: 1991: 203)

به م شیوه یه میکانزمه لوژیکیه که به هیز تر ده بیته، وه رگر له گه ل هه واله که راده کیشتیت و ده یگه یه نیته به نه نجامیک که نه م به سه ری دا نه سه پاندوه، و راستی و دروستی پرسه که زیاتر ده چه سیپت لای وه رگر. (پریمان) ده لیت ((نه و جوړه نه رگومینتانه ن که راستی یان به شیوه یه کی ریژه یی تیدایه، له لایه که وه له سه ر شیوه ی به لگه لوژیکیه ماتماتیکیه کانه، به لام نه وه ی لیکي داته وه هه ست ده کات که له گه ل لوژیکی وینه ییدا جیاوازی هه یه، له بهر نه وه ی پیویستی به ماندوبوونیکي بچوک هه یه تاوه کو به نه نجامه که بگات، که شیوازیکی هه یه فورمی نییه، که چی شیوه یه که له سه لماندن له گه ل خو ی هه لده گریته، بویه پیی ده وتریت پیوانی لوژیکی ناته واو)) (Perlman and tyteca:2008:194)

سه روکی نه نجومه نی په یوه ندییه کانی ده روه ی نه مریکا: ناوچه که ده بیته شانوی جه نگ. (B:2)

وه رگره کان تیده گهن، به پیی نه و په یوه ندییه کی که له نیوان خو یان و نیره هه یه، له گه ل نه و پرووداوه ی نه وکاته ده گوزهریت. .

پیشه کی بچوک شه ر له ناوچه که ده ستی پی کردوه (نادیاره) پیشه کی گه وره شه رکه له نیوان هیزه گه وره کانه (نادیاره) نه نجام ناوچه که ده بیته شانوی جه نگ (ده رکه وتوه)

لیردها ته نها نه نجام ده رکه وتوه، وه رگر خو ی به پیشه کیه کاندایه تیپه ریوه.

که چی هه ندی جار هه ردو پیشه کیه که هه ن به لام نه نجامه که نادیاره نه وکاته وه رگر خو ی به نه نجامه که ده گات.

کاتیکه هه ریم هیشتا موچه ی مانگی یه کی نه داوه، نه خیر هه ریم، پارهی موچه ی مانگی (۱-۲-۳) ی له بواری ترد ۱2 خه رج کردوه (A:1)

پیشه کی گه وره موچه ی مانگه کانی (۱-۲-۳) نیردراوه بو هه ریم

پیشه کی بچوک هه ریم خه ریکی دابه ش کردنی موچه ی مانگی یه که

نه نجام هه ریم موچه کانی له بواری تردا خه رج کردوه. نه م نموونه یه پرسه کانی له سه ر رسته یه که نه وه ستاوه، به لگو به دریزی ده که ده درپراوه، نه مه ش شتیکی ئاساییه، به پیوانیکی لوژیکی ته واو داده نریته، له بهر نه وه ی په یوه دییه لوژیکیه که له پیکهاته کانی هه یه. (محمد عگا الله: 2011-2012 : 65)

په رله مانی عیراق به زورینه ی ده نگ داوای کرد، حکومه تی عیراق کوتایی به هیزه بیانییه کان بهینیت، له نه گه ری ده رکردنی هیزه کانی نه مریکا له عیراق، نه مریکا سزای ئابووری به سه ر عیراقدا ده سه پینیت. (B:1)

نه نجام نه مریکا سزای ئابووری به سه ر عیراقدا ده سه پینیت. پیشه کی گه وره په رله مانی عیراق به زورینه ی ده نگ داوای کرد حکومه تی عیراق کوتایی به هیزه بیانییه کان بهینیت

پیشه کی بچوک له نه گه ری ده رکردنی هیزه کانی نه مریکا له عیراق

بنه رته پیوانه که به م شیوه یه: پیشه کی بچوک په رله مانی عیراق به زورینه ی ده نگ داوای کرد حکومه تی عیراق کوتایی به هیزه بیانییه کان بهینیت

پیشه کی گه وره له نه گه ری ده رکردنی هیزه کانی نه مریکا له عیراق

نه نجام نه مریکا سزای ئابووری به سه ر عیراقدا ده سه پینیت. داوای شیکردنه وه ی نه م نموونه ده رده که ویت ده کریت بو هینانه وه ی به لگه پشت به پیوانی لوژیکی ته واو ببه ستریت، که بونیادیکی لوژیکی واتایی گرنه که دارشتنی هه والدا، شتیکی ئاساییه که هه وال دارپیره هه میسه پشت به پیوانی لوژیکی ته واو ببه ستیت، زورجار به پیی شیوازه باوه که یه که کانی ریز کات، له گه ل نه وه ی هه ندی جار به ناو ده که دا یه که کانی دابه ش ده بن، به لام نه وکاته ده بیته وه رگر ماندووتر بیته بو نه وه ی په یوه ندی نیوان یه که کان بدوزیتته وه و به یه کیانه وه گری بدات.

کورد له پوژئاوای کوردستان زیاتر له (۵۰) ساله خه باتی سیاسی ده که ن به مه به ستی به دی هینانی مافه ره واکانیان، له و پارچه ی کوردستان هاوشیوه ی پارچه کانی دیکه پروبه پرووی چه وسانه وه و سه رکوتکردن بوونه ته وه، له ئیستادا هه مووکات به هیزتره و توانیویانه سوژی کومه لگای نیو ده وله تی بو خو یان راکیشن (C:1)

پرلمان كىرگۈمىنتانە تى بەسى بەشەو (prlman and L.o. tyteca:2008:94)

۱- ئەو ئەرگۈمىنتانە تى دوو پوداۋ بەيەكەو دەبەستىتەو كە لە دوای يەك ھاتوون، لەبەر ھۆكارىك.

جەواد زەريف: ئەمىرىكا ھۆكارى خستتە خوارەو ھى فرۆكەكەيە چۈنكە سەرى لى شىۋاندىن (A:4)

۲- ئەو ئەرگۈمىنتانە تى كە بەدوای ھۆكارى پودانى پوداۋەكە دەگەرپن.

ھەۋالگىرى ئۇكرانىا: ئىران موشەكەكەي بەدەست ئارپاستەي فرۆكەكەمان كىرەو، ئىقان بىكاتوۋ سەرىكى دەزگای ئاسايشى ئۇكرانىا لە لىدوانىكدا راي گەياند، ھۆكارى مۆيى فاكترى پودانى ئەو كارەساتە بوو، بەكار خستنى سىستىمى دژە موشەكەيش بە دەست كارى پىكراۋە، نەك ئۆتوماتىكى (A:5)

۳- ئەو ئەرگۈمىنتانە تى ئەنجامىك دەخەنە روو لە بەر پوداۋىكى دىارى كراو.

نېرە ۋەسفىكى بابەتى پرسەكە دەكات، پاشان بە شىكرەنەو ۋە پوونكرەنەو ۋە واقەكە لەگەل ھۆكارى پودانى ۋە پوونكرەنەو ۋە ئەزما ۋە رگر كە بە پوونى زانيارەكە دەكەۋىتە بەردەستى ۋە پى پازى دەبىت، بەلام گىرنگە ھۆكارەكان بەيەكەو بەبەستىت ۋە بەبەستىتەو بەئەنجامە واقىيەكانەو ۋە پان ئەو دىاردانەي كە بەلگەكانىيان پوون، ئەمانەش ھەموو فىلى ئەرگۈمىنتىن، ۋا لە ۋەرگر دەكات خۇي بەدەستەو بەدات.

ب- ئەرگۈمىنتى دەسەلات:

ھەرچەندە پىرلمان لە نىو ئەو مىكانزىمانەنەدا پۆلىنى كىرەو كە ھەيمەنەت دەسەپىنن برونە (احمد قادم و سعید العوادى: 2016: 235)، بەلام ھەندى سەرچاۋە بە بەشەكانى لۆژىك دايان ناۋە، لەبەر ئەو ۋە رگر خۇي بە شىۋا نازانىت تانە لەو شتەنە بگرىت ۋە پەتپىيان كاتەو ۋە بوونەت بەشەك لە بەلگە نەۋىستەكان كە لە دەسەلاتىكى بەرزەو دەت، ۋە راي گىشتىشى لەسەرە، ۋەك (زاننا، لىكۆلىنەۋەكان، سەرىك، ۋەببىژ... ھتد) چەند ئەرگۈمىنتىن، رىگا بۆ ۋەرگر ناھىلنەو كە بچىتە نىو جەدەلىكەو لەگەل خۇي ۋە زانيارىيەكان، بەلگە پى پازى دەبىت ۋە خۇي بەدەستىيەو دەدات. (الغامدى، عادل بن على: 2016: 187)

سوپاى پاسداران كوشتنى قاسم سولەيمانى پشت پاست كىرەو. (B:5)

مەسرور بارزانى: فەرمان بەرى حكومەت دەبىت مەمنون بى خەك لى رازى بى نەك مەنتى بەسەردا بكات (A:6)

ئەگەر ھەۋالەكە لە دەسەلاتىكى بالاۋە دەرچوۋىت، باۋەپكرەن پى ئۆرتەر دەبىت ۋە بەشەك لە بەلگە نەۋىستەكان دەژمىردىت.

ترەمپ لە كورد نىگەرانە، لەبەر ئەو ۋەي لە جەنگى جىھانى دووم ۋە لە شەرى تۆرماندى لە گەلىان نەبوون (A:2)

پىشەكى بچوك ترەمپ لە كورد نىگەرانە (دەركەۋتوۋە) پىشەكى گەرە لە جەنگى جىھانى دووم ۋە شەرى تۆرماندى لە گەلىان نەبوون (دەركەۋتوۋە)

ئەنجام لەم شەرە يارمەتپىيان نادات. (ناديارە) پان ھەندى جار پىشەكى گەرە بە تەنھا ناديارە، لەگەل بوونى پىشەكى بچوك ۋە ئەنجام.

سائىرون: سەرىكەمان دەۋىت لە ئەمىرىكا نەترسىت، نەك ۋلات بەرەو ۋىرانى ببات. (B:3)

پىشەكى گەرە سەرىكەمان دەۋىت لە ئەمىرىكا نەترسىت (دەركەۋتوۋە) پىشەكى بچوك سەرىكەكان لە ئەمىرىكا دەترسن (ناديارە)

ئەنجام ۋلات بەرەو ۋىرانى ببات (دەركەۋتوۋە) كەچى ھەندى جار تەنھا پىشەكى بچوك دەردەكەۋىت پىشەكى گەرە ۋە ئەنجام ناديار دەبن.

مەسرور بارزانى: حكومەت بەرامبەر بەژيان ۋە گوزەرانى ئەو كەسانەش بەرپرسە كە دەنگدەرى ھىچ حىيىك نىن (A:3)

پىشەكى بچوك حكومەت بەرامبەر بەژيان ۋە گوزەرانى ئەو كەسانەش بەرپرسە كە دەنگدەرى ھىچ حىيىك نىن (دەركەۋتوۋە)

پىشەكى گەرە حكومەت بەرپرسە لە ژيان ۋە گوزەرانى ھەموو كەسەك (دەرنەكەۋتوۋە)

ئەنجام ئەم حكومەتە حكومەتى ھەموو كەسەكە (دەرنەكەۋتوۋە)

بەشەۋەيەكى گىشتى دەكرىت بوترىت، كە پىۋانى لۆژىكى ناتەۋا، بەھۇي ئەو ناديارىيەۋە دەستى ھەيە لە دروست بوونى كىرەي ئەرگۈمىنتى، لەبەر ئەو ۋە گىرمانەي ئەو دەكات كە ۋەرگر تواناى ھەلپىنجانى راستىيەكانى ھەيە، ئەو كاتە راستىيەكان بەسەرىدا نەسەپاون بەلكو خۇي دواى لىكەدانەۋە ھەلى ھىنجاۋە.

۳- ئەرگۈمىنتى واقىيە: ئەگەر مىكانزىمە لۆژىكىيەكان شىۋە رازىكەرانەكەيان لە لۆژىك ۋە ماتماتىك ۋەرگرىت، ئەۋا ئەرگۈمىنتى دروستكراۋ لەسەر بونىادى واقع رازىكەرانە دەبىت لەبەر ھۆكارە واقىيەكەي. (صولە، عبداللە: 2011: 49).

ئەم جۆرە ئەرگۈمىنتانە پەيوەستە بەو پوداۋانەي كە لەۋكاتەدا رىكەۋتن ھەيە لەسەرى، لەبەر ئەو ۋەي نېرە كاتىك ھەۋالەكە دەخاتەپو، پشت بە واقە دەبەستىت كە لە ئارادايە، ئەۋ ناچىت ۋەسفى ئەۋ واقەت بۆ بكات بەشەۋەيەكى تايبەتى بەلكو ئەۋ راپانە دەخاتە روو كە پەيوەستە بە واقەۋە، لەم بەشانە پىك دىت:

۱- ئەرگۈمىنتە ھۆكارىيەكان:

5. ئه نجامه کان

- 1- گوتاری ږاگه یاندن وهك هه رگوتاریکی تر له داپشتنی هه واله کانییا پیویستی به رازیکردنی وه رگره کانی هه یه، هه میسه په یامیکی پییه پیویستی به زۆرتین خوینه ر یان بینه ر یان شوین که وتوو هه یه، بۆ ئه م مه بهسته په نا بۆ میکانزمی جۆراو جۆر ده بات له نیویشیاندا میکانزمه لۆژیکیه کانی ئه رگومینت.
- 2- له داپشتنی هه والدا کاتیک راستیه کان به به لگه هینانه وه به لمینرین، ئه وکات وه رگر بیرى لى ده کاته وه ، بیرو پاكان به پشت به ستن به هۆکاره کان بخړیته روو، جه ماوه ر باشتی پی رازی ده بیته، گوتاری ږاگه یاندن، نیازی رازیکردنی وه رگره کانی هه یه، ئه و کاته پیویستی به چه ندین میکانزمی جۆراو ده بیته بۆ ئه وه ی گوتاره که ی داپریتت به تاییه تی ئه وه ی په یوه سته به جولاندنی عه قل و به لگه هینانه وه وه .
- 3- ده کریته بۆ هینانه وه ی به لگه پشت به پیوانی لۆژیکى ته واو بیه ستریت، که بونیادیکی لۆژیکى واتایی گرکه له داپشتنی هه والدا، زۆرجار به پیی شیوازه باوه که یه که کانی ریز کات، له گه ل ئه وه ی هه ندی جار به ناو ده که دا یه که کانی دابه ش ده بن.
- 4- له پیوانی لۆژیکى ناته واودا، وه رگر خۆی واتاکه ی هه لده هینجیت و (استنباط) ده کات ئه وکاته وه رگر به ئه نجامه که زیاتر رازی ده بیته و کاریگه ریه که ی له سه ری زۆرتی ده بیته، له به ر ئه وه ی ئه و ئه نجامه ی ئه و پیی گه یشتوو له ده ره وه نه هاتوو به لکو خۆی پیی گه یشتوو .
- 6- ئه رگومینتی دروستکراو له سه ر بونیادی واقع رازیکه رانه ده بیته له به ر هۆکاره واقعیه که ی.

6. سه رچاوه کان

1.6. به کوردی:

به کر عومه ر عه لی، چه ند لایه نیکی زمانه وانى، له بلأوکراوه کانی ناوه ندی ناویر، هه ولیر، 2014.

حمید عزیز، لۆژیک له نیوان دوینی و ئه مرق، کوردستان هه ولیر- 2017.

عبدالواحد مشیر دزهیی، پراگماتیک و په وان بیژی، ناوه ندی ناویر، 2015.

2.6. به عه ره یی:

این منقور، لسان العرب، دار صادر، گ 2، لبنان، بیروت، 1997.

ابوبکر عزازی، اللغة والحجاج، منندی سور الازکیه، الدار البیجاو

احمد قادم و سعید عوادى، التحليل الحجاجی للخگاب، دار الکنوز للمعرفه العلمیه، اردن، 2016

ارسگو، الخگابه ، ترجمه عبدالرحمن البدوی، منشورات دار النون البقافیه العامه، وزاره البقافه و لاعلام ، بغداد، 1986

رشید راجی، مفهه الموجه و تکبیکاته فی الحجاجیات اللسانیه لانسکومیر و دیکور،

مجله العالم الفکر، عدد 2 مجلد 40، اکتوبر- دسیمبر 2011

حاتم عبید ، من الاحتجاج بالعواکف الی الاحتجاج للعواکف ، چمن الحجاج مفهوه و مجالته الجزو الرابع، عالم الکتب الحدیپ، عمان - اردن، 2010.

حاتم عبید، الباتوس فی الخگابه الی التحلیل الخگاب، مجله الفصول، عدد 70 شتاو 2007.

حافظ اسماعیل علوی، الحجاج مفهوه و مجالته، دراسات نقریه و تکبیکیه، فی بلاغه الجدیده، دار الکتب الحدیپو عمان اردن، 2010

عادل بن علی الغامدی، الحجاج فی قصص الامپال القدیمه، مقاربه سرديه التداولیه، کنوز المعرفه، عمان ، 2016

عبدالله صوله ، الحجاج فی قران الکریم، من خلال اهم خصائصه الاسلوبیه، ج2، دار الفارابی، 2007

عبدالقادر ملوک، حجاجیه الخگاب الاعلامی، اگر نقریه و نمازج تکبیکیه، الریباک، 2018

عبدالله صوله، فی نقریه الحجاج، دراسات و التکبیکات، مسکیلیانی للنشر و التوزیع، تونس 2011

عبدالله صوله، کتاب الایام لگه حسین، خگابا الحجیاً، احد بحوپ ندوه الصناعه المعنی و التاویل النص، قسم اللغة العربیه، جامعه التونس، منشورات کلیه الاداب، 1991

محمد مشبال فی بلاغه الحجاج، نحو مقاربه بلاغیه الحجاجیه لتحلیل الخگابات ، دار الکنوز المعرفه، گ1، عمان، اردن 2016

محمد گروس، النقریه الحجاجیه، من خلال دراسات البلاغیه و المنکقیه، و اللسانیه، دار البقافه دار البیجاو، 2005

محمد عگا الله، الخگاب الحجاجی فی مقالات الاصلاحیه لمحمد البشیر الابراهیمی - مقاربه الغویه دلالیه، رساله الماجستیر، جامعه الحاج الخجر ، کلیه الاداب و العلوم الانسانیه ، قسم اللغة و ادابها، 2011-2012.

مهدی فجل الله ، مدخل الی علم المنکق التقليدی، دار الکللیه للکباجه و النشر، بیروت، 1990

میشیل مایر ، اللغة و المنکق و الحجاج، ترجمه: محمد اسیدا، چمن الکتب الحجاج مفهوه و مجالته، الجزو البانی، دار الکتب الحدیپ، عمان اردن، 2010.

3.6. به ئینگلیزی:

Le grand robert، dictionnaire de la langue français 1، er redaction، paris. 1989،

Longman، Dictionary of Contemporary English، Longman. 1989،

Cambrge advanced learners، dictionary، Cambrge university press 2، nd pub 2004

CH.prrlman and L.o. tyteca The new rhetoric a trea ion argumentation، translated by johtn Wilkinson and Purcell wever، university of Rotterdam 2008

Brandt، J.wiliam: the rhetoric of argumentation، st، printing USA 1970.

4.6. سه رچاوه ی نموونه کان:

1.4.6. هه والی ئه لیکترونی:

<http://speemidia.com/dreje.as> - 19-4-2019

<http://speemidia.com/dreje.as> - 19-4-2019

kurdistan 24 official 2019-10-2،

www.knn.krd- 1-7-2019

kurdistan 24 official 2019-10-2،

kurdistan 24 official 2019-7-30.

3.4.6. هه وائي تهله فزيون:

<https://www.facebook.com/naliatv/videos/1864966376981387/?vh=e>

2.4.6. تيكهري تهله فزيون:

kurdsat news TV- 3-1-2020- 10:00

kurdsat news TV 3-1-2020-6:00

kurdsat news TV 3-1-2020 -12:00

المنطق كالية الحجاجية في صياغة الاخبار

الملخص:

ينتمي الحجاج الي مجموع من الافعال الانسانية التي تسعى الي الاقتناع، هو طريق من خلالها يهدف المتكلم ان يمارس نوعا من تاثير علي الاخر، يحاول احد طرفين فيها يوثر علي طرف المقابل يوجه به فعله او يبث لديه اعتقاد او عن طريق القول في عملية الخاطبية، بحيث هو دراسة العقول ثم الاختيار احسن السبل لمحاورتها ولاصغاء اليها و محاولة انسجامها الاجابي.

فسمار الاحجاج و ديناميكياته هي ديناميكية حوارية عقلانية غير ملزمة، تطمع في الاساس الي تحقيق الاستمالة بالاستدلال منطقي قابل للاختيار من قبل المتلقي ليأتي اختياره اختياراً عاقلاً.

فان تحتاج منعاه ان تفكر ثم تقترح رايأ علي الآخرين تعضده بمبررات كافية تمكنهم من الاقتناع به، ثم هو كذلك اختيار سمات الاساسية لرأي معين والتي بإمكانها ان تجعله مقبولاً لدي جمهور معين وهذا ما تقوم به منابر الاعلامية، لا تقاسم مع الجمهور المتلقي لموادها حقائق جاهزة، بقدر ما تقاسم معهم قناعات تسعى الي جعلها تبدو حقيقية.

تقديم الخبر بمبررات كافية، عبر استنفار اطقمها البشرية و معداتها الالكترونية واللوجيستية التي تبحث عن الاليات المعززة لكل الاقتناع والتأثير، هذا يجعل المتلقي يستمر في المتابعة و اذا قام الخبر علي الاستدلالات المنطقية تنتج عنه بالضرورة نتائج اليقينية.

الكلمات الدالة: الحجاج، المنطق، الية المنطقية الحجاجية، الاستدلال، صياغة الاخبار، الاقتناع.

Logic as argumentation in formulation of news

Abstract:

Argumentation belongs to a group of human actions that seeks to bring about recipients persuasion 'it is a path through which the speaker aims to exert a kind of influence on others 'one of the two parties in it tries to influence the opposite side to direct their actions or broadcast a belief or by saying it in the process of speech. Hence 'it is the study of minds ' and the best way to dialogue with and listen to it. If you arguing you prevent the recipients from thinking and then proposing an opinion to them 'and supporting them with sufficient justifications to enable them to be convinced 'then they also choose the basic features of a certain opinion that can be made acceptable to a specific audience 'and this is what media platforms do; media does not share ready-made facts with the public as much as it shares with them convictions that sought to make them look like facts. The object reader has decided to read 'so it is our duty to provide it with sufficient justifications to continue to do so 'by mobilizing its human teams 'electronic and logistical equipment that searches for enhancing mechanisms for influence and persuasion. If the news is based on logical inferences 'it necessarily results in certainty.

Keywords: argumentation –logic – logical argumentation -persuasion - formulation of news, inference.